

Prost Hedem retter voldsomme beskyldninger mot Berggrav

Løssalgspris 25 øre.

NORGE, MITT NORGE -!

Av Hans Nielsen Herstad

Fem frontkjempere slipper hjem fra fangenskap i Sovjet. Enkelte av dem har vært fanger siden 1942. — I år skriver vi 1951.

Etter alle disse årenes savn og lidelser, som ikke har noen som helst likhet med det som Griniklubbens storskrytende medlemmer ynder å skilte med, ser disse fem guttene en vårkveld fra SAS-flyet hjemlandets dypgrønne skoger og snødekte sletter dukke fram dypt under seg. Det landet som de for mer enn 10 år siden dro ut for å forsvare med sine unge liv og for hvis skyld de har båret så tunge byrder. — Drømmelandet gjennom de mange og lange år.

Norge!

Norge, mitt Norge —!

Øynene dugges, det kommer en klump i halsen, nervøse fingre drar i halslinningen for å skaffe luft.

Endelig — endelig skal tusener av lange netters brennende ønsker omsettes i håndfast virkelighet! Man er hjemme, — hjemme blant sine egne, blant landsmenn!

Flyet har landet.

Oslo Politikammers landsvikavdeling danner æresespalier for de ankomne og

8. MAI

Nr. 17

Fredag 11. mai 1951

5. årg.

Pinse

Av misjonsprest R. Sandstad

Galileeren — Jesus fra Nasaret — var dømt til døden for landssvik. Det var yppersteprestene som hadde anklaget ham og egget opp folkemeningen mot ham.

Da Jesus sto for retten, brølte den jødiske pøbel: «Korsfest! Korsfest! Det var tydelig for alle at her forelå der en «folkedom». For denne — av prestene oppagiterte folkemening — måtte dommeren bøye seg.

Men Jesus hadde lovet at hans etterfølger skulle få den Hellige Ånds kraft til å fullføre den gjerning, som han hadde begynt.

Pinsedags morgen var mange av Jesu disipler samlet til bønn. Alle dører var låste «av frykt for jødene». (Jesus og disiplene hans var jo ikke jøder, men galileere — vesentlig av nordisk ætt).

Mens disiplene bad til Gud, skjedde det store under. De troende fikk den frimodighet, som Jesu disipler må ha for å kunne forkynne kjærlig-

hetens evangelium i en verden, som er fylt av hat og misunnelse.

De ytre tegn som fulgte underet, skal vi ikke hefte oss ved her. Det som teller er disiplenes forandrede mentalitet: Før hadde de krøpet i skjul «av frykt for jødene». Nå åpnet de alle dører og trådte freidig frem som talsmenn for den sak de trodde på.

Peter er den mest typiske av alle. Da Jesus ble arrestert og kom for retten, ble Peter så livende redd, at han bante og svor på at han i det hele tatt ikke kjente denne Jesus fra Nasaret — langt mindre tilhørte hans parti.

Men nu hadde Peter fått den mentalitet, som Jesus har lovet alle, som vil kjempe for sannheten. Ansikt til ansikt med en veldig forsamling av motstandere trer Peter nå frem og sier: «Israelitiske menn. — Jesus fra Nasaret, en mann der var utpekt for eder av Gud — ham slo I ihjel, idet I naglet ham til korset ved urettferdighets hender».

Det er lett nok å tale, når vi har en forsamling av meningsfeller omkring oss. Men å tale til en forsamling av bitre motstandere, som dessuten representerer tidens makthavere — hvem av oss greier det?

Jo, også nu finnes der menn med sådan Andens kraft at de ikke lenger tenker på seg selv og sin egen sikkerhet, men våger å tale de religiøse og politiske forfølgere midt i mot.

Gud gi vi alle måtte få denne Andens kraft. De fantastiske følger der av vil ikke utebli.

R. Sandstad.



Roperten i funksjon i Nordmarka

En Marshall-plan for Den Nære Orient

Privat til «8. Mai» fra Paris.

Fra Teheran telegraferes at USA holder på å utarbeide en egen Marshall-plan for Den Nære Orient, innbefattet Iran. Etter hva det opplyses på vel underrettet amerikansk hold i Teheran er amerikanerne kommet til den overbevisning at Storbritannias avtagende prestisje i Den Nære Orient må kompenseres med en stigende amerikansk prestisje i dette område, idet man ellers kan risikere at Den Nære Orient kan bli et lett bytte for en kommunisme i nasjonal forkledning. Denne overbevisning er også en av grunnene til at USA forholder seg nøytral i den anglo-iranske olje-strid. Mens stemningen mot England er temmelig opphissset, finner man ingen antipati mot USA.

EKSPORTEN I VESTTYSKLAND lå i første kvartal 1951 97 pst. over eksporten i det samme tidsrom ifjor. Innførselen steg bare 49 pst. (Die Zeit nr. 17 51).

Storpolitisk meningsforskjell mellom U. S. A. og England

I brev til kirkedepartementet utpekes Berggrav som landssviker, drottssviker, høysviker og troskapsedbryter

Kirkedepartementet blir oppfordret til å bøte på skandalen ved at Berggrav leverer tilbake STORKORSET AV ST. OLAV

FRA STOCKHOLM KOMMER DEN MELDING, at man har vært så «heldig» å få biskop Berggrav til festtaler den 17. mai. Nu — om heldet skal vi vel muligvis ikke snakke for høyt. Herhjemme i Norge er det sikkert ikke mange — selv ikke på ytterste jøssinghold — som ville føle seg synderlig oppkvikket ved tanken om å skulle få nasjonaldagen innvidd av den tvertunge- de bisp.

Som et apropos til bispens fornyede opptreden på den utenlandske arena vil vi ikke forholde våre lesere fornøyelsen av å se svart på hvitt hvordan mannen oppfattes av selvstendig tenkende mennesker innen den geistlige krets.

I den anledning har vi på anmodning fått tillatelse til å offentliggjøre nedenstående brev:

Brevskriveren, den tidligere prost i Aust-Telemark, A. E. Hedem, har ingen tilknytning til NS kretser eller NS politikk. — Han har dannet seg sin mening ut fra det faktisk foreliggende, men skiller seg forsåvidt fra mange andre deri at han av respekt for sannheten og rettferdigheten ikke har ansett seg forpliktet av noe slags utenomliggende jøssing-hensyn. Han har hatt sin overbevisnings mot og har sagt lydelig og tydelig fra om hva han mener.

Prost Hedems brev er sålydende:

Rekkevik pr. Larvik d. 26. februar 1951.

Det kgl. Kirke- og Undervisningsdepartement. — Kirkeavdel.

UNDERTEGNEDE har med samtidig underretning til angjeldende siden juli 1947 til-latt seg gjentatte ganger direkte og indirekte å henlede det ærede departements oppmerksomhet på biskop Berggravs forhold i tiden 15. april — 17. juni 1940. Det som herom fore-

lå på trykk, dels fra biskopens egen hånd, dels i Undersøkel-seskommissjonens publikasjo-ner sammenholdt med vedk. paragrafer i grunnlov og straffelov, syntes unektelig å utpeke ham som landssviker, drottssviker, høysviker og troskapsedsbryter. Ut fra kirke-lige hensyn fant undertegnede det derfor riktig samtidig å henstille til departementet her å foreta eller foranledige foretatt den opprydning i den offentlige tjeneste, som for enhver uhildet måtte fremstille seg som nødvendig.

VED DEN KJENNELSE SOM EIDSIVATINGS ordinære lag-

Flyet har landet.

Oslo Politikkammers lands-
svikavdeling danner æres-
espalier for de ankomne og
lenge ventede.

«Vær så god, mine her-
rer! Denne vei! Følg på,
følg på! Fra dette øyeblikk
er dere under norsk påtale-
myndighets varetekt og vi
må straks få satt opp de
nødvendige rapporter til
bruk for den videre straffe-
forfølgning!»

Det første skritt på norsk
grunn, ble et skritt like i po-
litiets molok-gap. Lovens —
og spesielt «landssviklov-
ens» — arm er lang, og den
er hensynsløs. Den legger
seg tung og kvelende over
alle hvis navn står notert i
«den store bok».

Riktig nok ble det ikke
overføring til varetektsarrest
denne gang, slik det ellers
har vært vanlig. Selv lands-
svikpoliti-hjerner har til-
synelatende en yttergrense
for sin byråkratiske lavpan-
nethet. Etter å ha avgitt
«forklaringer» fikk de hjem-
vendte lov å begi seg til
sine ventende mot å love til
enhver tid å holde seg til
politiets disposisjon. «Dere
skal få høre nærmere fra oss
senere!»

Hjemlandets toner!

Norge, mitt Norge — eier
du skam?

Hans Nielsen Herstad.

Etterlysning

Vi mottok den 26. f. m. kr. 20,00
i bladpenger i et brev poststemplet
Oslo. Avsenderen har glemt navn og
adresse som vennligst bes oppgitt.

Likeledes ber vi innsenderen av
et annonsemanus. (ang. badstue) å
oppgi navn og adresse til ekspedisjo-
nen før annonsen kan inntas.

Eksp.

høvisket. Et iaktum er i et
hvert fall at en rekke ganger
og på høyst forskjellige steder
ble jeg og mitt norske reiseføl-
ge bedt om å forklare årsaken
til Norges uvennlige demonstra-
sjon mot våre finske brødre.

Hva skulle man svare? En
reiser jo ikke gjerne i fremmed
land for å skitne sitt eget reir!
Kanhende kom den gamle,
svenske lærerinnen sannheten
nærmest, da hun utla vår taus-
het etter sin egen oppfatning
og utbrøt:

«Jaså! Det er så där det har sig!
Ja, nog har jag med tänkt för
mig själv at ansvaret för skän-
digheten var å söka på så
høgt et ställe att man lagligt
skulle vara avskurit från å
kunne lasta eller dadla!»

Slik låter det i vårt naboland.
Ennu i dag. Morsomt, ikke
sant?

Og det bare fordi vi falt så
fullstendig nedmed overfor alle
andre land — også våre to nær-
meste — da det gjalt å vise et
stort menneske den siste frø.

Joda, vi «verdenskrigens sei-
erherrer» har grunn til å briske
oss.

J. J.

Storpolitisk meningsforskjell mellom U. S. A. og England

En talsmann for det republikanske parti
har i et eksklusivt intervju med «8. Mai»
korrespondent avslørt en rekke dramatiske
motsetninger mellom U S A og England

Privat til «8. Mai» fra Washington.

DET YTRE SKINN AV ENIGHET som krampaktig søkes opprettholdt
for enhver pris av den britiske propaganda, kan ikke skjule det fak-
tum at U S A og England temmelig ofte er uenige om vesentlige utenrik-
ske problemer, uttalte vedkommende politiker. Selvfølgelig er det nettopp
demokratiens styrke, tilføyde han, at man kan trekke sammen, selv om
man er uenig, at man kan jenke seg etter hverandre, slik at man kan mø-
tes på halvveien, men det finnes på den annen side problemer hvor uenig-
heten er så grunnleggende, at det er temmelig vrient å bygge kompromis
senes vanskelige bro.

SOM ET EKSEMPEL AV
«TOPP-PRIORITET» nevnte den
republikanske talsmann det kine-
siske problem. England har vært
tilbøyelig til å behandle kineserne
med silkehansker på grunn av de
veldige engelske kapital invester-
inger i China. Men hvordan kan
man tro at kommunister vil unnlå-
te å forgripe seg på den investerte
engelske kapital? Amerikanerne
har hele tiden vært stemt for en
mer energisk politikk overfor Mao-
China, men engelskmennene har
bremset oss. — MacArthur-episo-
den er bare et enkelt trekk.

SOM ET ANNET EKSEMPEL
nevnte den republikanske talsmann
vestmaktens forhold til Spania. U S A
har lenge vært stemt for å føre en
forsonlig samarbeidspolitikk overfor
general Franco, men det engelske ar-
beiderparti har stadig bremset på oss

(Overgang til side 4.)

Fire ting skal til

En tysk avis kommenterer vest-
tysk gjenoppustning og uttaler bl. a.:
Det er fire ting som skal til for å
knuse kommunismen: 1. Den britiske
flåte, 2. fransk etterretningstjeneste,
3. U S A's industrielle resurser og 4.
....tyske krigsforbrytere.

(Gjengitt etter New State-
man & Nation 3. februar.)

I «Ny Tid» for 7. 11. 47

skrev formannen i Trøndelag Fagl.
Samorganisasjon: «Nå har det rus-
siske folk sin store andel i besei-
ringen av vår tids største skjend-
selsregimente og alle demokratiske
og frihetselskende land vil sammen
med Sovjetrussland i framtiden smi
en fredens ring og stå vakt mot
krigshisserne». Sa han, men
hva sier de forutseende politikere
idag?

og Makedonia for å kjøpe Titos nøy-
tralitet. Moskva håper på lang sikt å
kunne svekke Titos styre gjennom
en slik manøvre, men på den annen
side vet man ikke om Tito vil ta i
mot tilbudet. I Tirana sier man at
sjansene er omtrent fifty-fifty.

Fristende tilbud til Tito



Tito.

Moskva lover ham
herredømme over
Albania og store deler
av Vest-Bulgaria

Han må imidlertid legge
om sin politiske kurs

Privat til «8. Mai» fra Roma.

ETTER HVA DET OPPLYSES på
vel underrettet diplomatisk hold i
den italienske hovedstad har mar-
skalk Tito i all hemmelighet fått
et fristende tilbud fra Sovjet-Sam-
veldet. Moskva har gjennom en un-
garsk mellommann foreslått for
Tito at Jugoslavia skal få fullt her-
redømme over Albania og store de-
ler av Vest-Bulgaria hvis han end-
rer sin utenrikspolitikk og innen-
rikspolitikk.

Man forlanger ikke i Moskva at
han skal proklamere noen dramatisk
kursendring til fordel for stalinismen
Man ønsker i første omgang bare at
han forsiktig legger om sin utenriks
politikk i retning av nøytralitet mel-
lom øst og vest. Albania og Vest-
Bulgaria skal trekkes inn i denne nye
jugoslaviske nøytralitetspolitikk og
de to områdene skal statsrettlig
knyttet til Jugoslavia på basis av et
system som ligner det som brukes
mellom sovjetrepublikkene, som i nav-
net er selvstendige statsenheter, men
i gavnet er knyttet til Moskva.

Meldingen om det russisk-ungarske
tilbud har vakt stor uro i kommunist-
kretser i Sofia og Tirana og nyhete-
ne er sivet ut gjennom en høyttåen-
de albansk kommunist som er flyktet
til Italia. Vedkommende kommunist
gir uttrykk for den antagelse at Sov-
jet-Samveldet er rede til å ofre i før-
ste omgang sine tilhengere i Albania

Statsdrift

Den britiske koloniminister ble for-
ledet et nysgjerrig medlem av Under-
huset svar skyldig. Vi undres ikke
på det. Spørsmålet lød nemlig slik:

«Kan regjeringen fortelle hvorfor
den har innrykket annonser i avisene
i Tanganyika med tilbud om varme
pelsforede ullgensere til nedsatte pri-
ser fra hærens overskuddsmateriell.

Tanganyika ligger som kjent under
Ekvator.

Dyre egg

For å søke avhjelpe eggmangelen i
England satte regjeringen igang hen-
seoppdrett i Afrika. Men det ser
seg snart umulig å skaffe for tøn-
sene, og farmen måtte nedlegges.

Da foretagendet skulle gjeves opp,
viste det seg at de produserte egg
kostet 450 kroner pr. stk.

ved den opplysning at den of-
fentlige tjeneste, som for en-
hver uhildet måtte fremstille
seg som nødvendig.

VED DEN KJENNELSE SOM
EIDSIVATINGS ordinære lag-
mannsrett nu har avgitt ved-
rørende hr. Berggravs famøse
Nordmarkstur i den ved offent-
lig foranstaltning reiste inju-
riesak mot major O. H. Lange-
land — hvortil også Kirkede-
partementet tør ha ydet sitt
bidrag, tilsiktende å få en viss
uttalelse mortifisert —, må
ovennevnte vurdering av det
trykte kildestoff vedr. dette
punkt antas å ha fått en inap-
pellabel rettslig bekreftelse.

DEN FØRSTE HENVENDEL-
SE skjedde som nevnt juli 1947
Den orienterte og oppmerksom
me iakttagere måtte nemlig da
befrykte at denne mann når
han hadde forrettet gudstje-
nesten i anledning av vår kon-
ges 75-årige fødselsdag, ville
bli tildelt en eller annen of-
fentlig utmerkelse. Som den
der på et begrenset område
hadde gjort et faktisk forsøk
på å effektivere Quislings ge-
nerelle demobileringsordre,
måtte han dertil ansees uver-
dig. Det måtte derfor være på

— Forts. side 3 —



Follstad.

General- advokaten

Generaladvokat Ivar Follstad har
nettopp gjennomgått en meget
påkrevd vår-oppussning. Om lakerin-
gen vil holde sommeren over, får ti-
den vise.

Roald Dysthes frifinnelse og den
ulykkelige utgang på Aksel Holm-
saken hadde på en nærgående måte
stilt generaladvokatens ansvar for
sakenes utvikling i søkelyset, og to
av landets fremste advokater, advo-
kat Andreas Clausen i Trondheim og
advokat J. B. Hjort i Oslo, fant seg
beføyd til ut fra sitt inngående kjen-
skap til de to nevnte saker å gå til
et særdeles kraftig, offisielt angrep
på hr. Follstad.

De to advokaters utfall var så
kvasst og så utvetydig at Justisde-
partementet ikke så noen mulighet
for — som ellers vanlig — å kunne
la det passere i taushet. For imidler-
tid ikke å behøve å ta et direkte og
førstehånds standpunkt, valgte man
den utvei inntil videre å gjemme seg
bak en såkalt konsultativ komite. —
Alt på forhånd kunne de som var
litt orientert si seg selv at departe-
mentet sikkert ikke ville løpe noen
risiko ved til denne komite å opp-
nevne personer som kunne misten-
kes for å ville bringe en av «retts-
oppgjørets» hovedaktører i et mindre
flatterende lys. Hvilket også slo til.

Ekspedisjonssjef Sverdrup Thyge-
son i Justisdepartementet — som for

— Fortsettes side 3 —

Johan Falkberget
har flyttet
demokratiets vugge
over på russisk jord

I en intervjuøyklus i «Ny Tid»
7.11.46 sa dr. h.c. Johan Falk-
berget:

«Det er intet idag som sku-
le tilsi oss ikke å slutte inner-
lig og broderlig forståelse med
det russiske folk. Jeg kan ik-
ke frigjøre meg fra den tanke
at demokratiets vugge er «tyt-
tet over på russisk jord.»

I nesten det samme øyeblikk
som vi leste dette sitat fra den
forhennevende avis, opplyste Va-
tikanets informasjonsbyrå, at si-
den 1945 er 3,600 ukrainske pre-
ster blitt drept eller er døde i
kommunistiske fengsler, 9 klostre,
6 seminarer og omlag 100 kirke-
skoler er konfiskert, et liknende
antall religiøse organisasjoner
er oppløst og 1000 kirker er
enten revet ned eller konfiskert
av staten bare i Ukraina. I Po-
len er 700 prester arrestert og
omlag 1000 deportert siden 1945
I Ungarn har kommunistregimet
arrestert 980 prester og munk-
ers omlag 5000 troende kato-
likere er arrestert og deportert.

Det må visst være noe i veien
med demokratiets vugge, sann-
ligvis har den mistet hjulene
samtidig som ikke så få her-
jemme mistet vettet. —



Redaktør Forretningsfører
Arvid B. Arntzen Per Kvendbo
Postboks 41, Kristiansund N.
Abonnementspris kr. 16,00 pr. år
Utgitt av Interessentskapet 8. Mai

Den fulle sannhet.



BLANT DE OPPGAVER VI HAR SATT OSS, tar den å bringe de historiske sannheter omkring okkupasjonen frem i dagens fulle lys en fremtredende plass. Det er så ofte, at ønsketenkning og åndelig nærsynthet forkludrer det faktiske bilde, og ennå oftere skjules begivenhetenes faktiske forløp av den stopp tyvenmentalitet, som de etterpåkloke tar i bruk for å skjule egen brøst. Og dette er farlig, ikke bare for de historiske sannheter, men også for folkets moral.

Vi skal i denne forbindelse ta for oss en uttalelse av den erfarne og skolede politiker, f.t. odelstingspresident C. J. Hambro. Han sier i sin bok «Historisk Supplement» s. 71: «... den historiske undersøkelses oppgave er ikke å befordre den nasjonale glemsel, men å forebygge den. Skal et folk kunne leve videre og vokse i sundhet og styrke, må det be som mannen i det Dickenske juleeventyr: God keep my memory green — Gud bevare min hukommelse frisk! Uten det rummer fortiden ingen lærdom. Uten det blir ingen nasjon klok av skade. Det er det Peer Gyntske naturlige ønske å glemme det vrang og skakke og alt som er sårt og hvast. Men for den som vil tømme sin fremtids hus fast og sterkt er det livsviktig å huske. Det er alene det som gir et folk kontinuitet».

Dette sier C. J. Hambro i sin kritiske gjennomgåelse av Undersøkelseskommisjonens innstilling, som han i et forord karakteriserer således: «Undersøkelseskommisjonens konstitusjonelle og politiske konklusjoner kan være endelige, dens fremstilling av Norges historie i tiden etter 1920 kan umulig være det. Nettopp fordi det er første gang vår utenrikspolitikk og forsvarspolitikk i dette avgjørende tidsrum er tatt opp til sammenhengende skildring og historisk vurdering har den grønne bok en grunnleggende betydning, men den forkortelse og forenkling den sammentrengte historikk har måttet preges av, gjør det tilsvarende nødvendig å utfylle fremstillingen fordi den ifølge selve arten av den metode som er anvendt, ikke kan gi den fulle sannhet, selv om den intet gir uten sannheten».

Når man tar for seg de spredte referater fra den danske undersøkelseskommisjons avhøringer, blir man slått av «de lukkede dører»s politikk — «av hensyn til fremmed makt». Vi har ikke hatt lukkede dører, men vi har heller ikke fått den fulle sannhet, om det er «av hensyn til fremmed makt» skal være usagt, men vi vet lite om det som egentlig hendte i månedene før 9. april, og ingen vil beskjeftige seg med overenskomsten i Hotell Britannia i Trondheim 9.—10. juni 1940. Alt stopper likesom opp med statsmaktenes avreise fra Tromsø 7. juni, tepet går ned, den politiske teatersal rømmes og lysene slukkes. Den fulle sannhet kom ikke til orde, og det er nettopp den, som kunne ha avverget folkeulykken, som fulgte i den så løfterike befrielses kjølvann i 1945 og helt opp til i dag.

Det ligger mange henvendelser og utredninger blant papirerne i Stortingets justiskomite, men de kommer ikke videre ennå. Det ligger kanskje ennå flere historiske aktstykker rundt omkring i arkivene, men de blir ikke gransket og sett i sammenheng av upartiske, vitenskapelige arbeidende historikere. Det er nettopp dette som gir næring til motløsheten og tvilen på at det hele går rett for seg, og denne motløsheten og tvilen finnes ikke bare hos dem, som ble rammet av det politiske rettsoppgjøret, men i like høy grad blant den store masse, som går i stadig frykt for hva fremtiden vil bringe. Vi får ikke borgfred i landet og vi får ikke fremdrift og livsmot, før det luftes grundig ut og den fulle sannhet kommer for dagen. Og det begynner å haste. Klokken nærmer seg midnattens tunge og

Slik er det i Tysklandsbrigaden

Nordmenn går alltid under klingenavnet ESKIMOS

En tysklandssoldat synger ut om sine venner

Vi har hørt det før og det er for så vidt ikke noe nytt, men vi skal denne gang ikke bruke våre egne kilder, som mange vil si er affektbetonet, men ta for oss, hva Asmunn Kirkemo skriver i bladet «Glomdalen» 10. 4. 51: Han er forarget over, hva en innsender har skrevet og sier:

«Om han hadde vært der nede i Kongens klær, hadde han nok brukt blekk til noe annet og bedre enn å forsvare arrogansens representanter i engelske battledresser og oppstivede monty-luer. Bare de som sjøl har vært i kontakt med engelske soldater der nede har forutsetninger for å bedømme deres oppførsel. Det er som om de roper når en møter dem på gata: «Av veien! Her kommer vi som vant krigen!» De ser på både nordmenn og danskere som sine private husmenn og behandler dem deretter. Det er ikke for ingenting at det i hver brigade utkjempes drapelige slagsmål mellom husbondsfolket og

proletarene når de lever litt for tett innpå hverandre under manøvrene.

Det at engelskmennene er et kulturfolk med rike tradisjoner bak seg, er det ingen som vil benekte. Men dette skulle ikke berettigede dem til en uvennlig og ofte direkte fiendtlig holdning overfor sine medokkupanter som nok etter storpolitikkenes målestokk er dem underlegne, men som etter en mere humanistisk verdimåler, relativt sett, står fullt på høyde med dem sjøl. Disse kulturens ambassadører burde være de første til å innse at det å eie og å ha makt ikke berettiger til å hundse de som måtte stå lavere enn dem når det gjelder materielle verdier.

Om du kaster et blikk bakover i Englands historie, vil en snart finne at ingen nasjon har hersket over andre mer enn nettopp de — skulle det gi tradisjoner å bygge på? Det senere så gode forhold til Dominions må en tilskrive det berømte engelske statsmanship — men det er hi-

storia om praktisk stormannspolitikk og ingen lærebok i nestekjærlighet.

Jeg skal her gi et par typiske eksempler som kan belyse engelsmennenes alt annet enn vennligsinnede følelser overfor sine medokkupanter i Tyskland. Jeg har sjøl vært vitne til disse to, og de er ikke de eneste i sitt slag jeg har sett og opplevd:

På en engelsk kantine satt noen nordmenn og snakket sammen. Det kom en engelskmann bort til bordet med en kopp te og satte seg for å drikke den opp. En norsk soldat stod ved sida og hørte på oss andre. Plutselig — og helt uten grunn — reiste engelskmannen seg og kylte teen i koppen rett i ansiktet på han som stod ved sida av oss. Nordmannen lot ham naturligvis få lønn som fortjent. Et slag midt på knebelen så han falt over et bord et stykke bak.

En norsk militærbil skulle i oppdrag passere ei engelsk vakt. Det stod noen engelske soldater og så på da bilen kom kjørende. Plutselig sprang en av dem fram og stengte bommen idet han brølte: «Go home, you bloody Eskimo!» — under latter fra de andre tilskuerne.

Etter den dagen har ingen lett for å overbevise meg om at engelskmennene er særlig hemmet av tilbakeholdenhet.

Enhver norsk brigadesoldat vet jo at nordmennene alltid går under klingenavnet «the Eskimos» der nede. — Engelskmennene føler seg muligens satt over oss fordi alt vi disponerer av utstyr i brigaden, er slikt som de for lengst har kassert.

For øvrig skulle en ikke trenge å gå helt til utlandet for å finne illustrerende eksempler på engelske soldaters måte å behandle nordmennene på. Det burde være tilstrekkelig å minne om den uhyrlige vandalismen de la for dagen etter krigen i 1945, da de pulveriserte militærutstyr og sivile effekter for tusenvis av kroner på flere ekssererplasser rundt om her i landet. Er det slike karer som skal angi tonen mellom kamerater i felten, gir det sannelig dystre perspektiver for de små nasjoners deltagelse i A-pakthæren».

Rettelse

I min omtale av dyrlæge Fretheim i forrige nr. kom jeg i skade for å angi hans 65-årige fødselsdag til 30. mai. Den er nemlig 10. mai. Det går forøvrig nå hårdnakkede rykter om at maktthaverne har i sinne å opphe-

Torden-skjold

stilte engang i tiden endel svensker følgende noe uhøflige spørsmål: «Hva nøler I etter?»

Vi tillater oss herved å rette det samme spørsmål til de av våre abonnenter som fremdeles skylder kontingent. Samtidig undres vi på om disse er klar over at de for hver dag de utsetter kontingentbetalingen, er med og svekker vårt blads økonomiske stilling? Hvert eksp. av «8. Mai» koster nemlig noe. Lite — mener De? Javel. Men er kr. 4,00 kvartalet lite for «8. Mai», er det enda mindre for Dem. — Vis i handling at De vet å verdsette «8. Mai»s arbeid og send inn kontingenten straks. En avis som «8. Mai» trenges i Norge idag, og Deres firekrone trenges av «8. Mai».

Selve betalingen tar knapt fem minutter: Man leverer en utfylt postanvisning eller giroblankett sammen med fire kr. på postkontoret og saken er ordnet og samvittigheten ren. Vår adresse er postboks 41, Kristiansund N., og vårt postgironr. er 818,27. — Men det haster for som kjent stopper vi nå etterhvert forsendelsen av bladet til de som står til rest med bladpengen.

Historie og sannhet

I en kronikk i «Vårt Land» 27. 4. 51 skriver lektor Per Skansen:

Vi taler ofte om historie og sagn, som motsatte begreper. Historie er sannhet, bygget på kjensgjerninger, sagn har utspring i overtro, dikt og fantasi. Mon vi likevel ikke stoler for meget på at historie, d.v.s. Historien, er sannhet? Vi så ofte eksempler på at nye kilder kom for dagen og gjorde til løgn det vi trodde var sannhet. Det ville være naturlig å tro at jo nærmere de historiske begivenheter ligger vår egen tid, desto mer kan vi lite på at beretningen om dem, slik den legges frem for oss i historien, er bygget på realiteter og sannhet. Ingen ting er mer uriktig. Samtiden våger ikke alltid frem med sannheten, og har ikke betingelser

på at det hele går rett for seg, og denne motsetningen vil bringe. Vi får ikke borgfred i landet og vi får ikke fremdrift og livsmot, før det luftes grundig ut og den fulle sannhet kommer for dagen. Og det begynner å haste. Klokken nærmer seg midnattens tunge og alvorsfylte slag. Hvorfor da nøle, hvorfor da frykte den usminkelede sannhet? Er det noe som for enhver pris skal skjules, er det noen som koste hva det koste vil skal dekkes? Det er dagens spørsmål midt i all den bedrøvelighet som vi er vitne til både ute og hjemme. —

Høstens kommunevalg

Skal vi være glad for de smuler som faller fra de rikes bord?

Av Torgrim Dahl

Tillat meg herr Hans Nielsen Herstad, å komme med noen bemerkninger til Deres artikkel i «8. Mai» for 27. april d. å.

De gode egenskaper De tillegger oss NS-folk er nok riktige, men i tillegg hertil er mange av oss også blitt godtroende og troskyldige. Vi tror nemlig at når vi selv er ærlige og redelige — så er også de «gode» nordmenn det. Nei, vi får huske salige Bernt Holtmarks ord: «Det er megen fulhet i politikken».

Det er vel høyst sannsynlig at det parti som i tillegg til sitt øvrige stemmekveg, kan samle de 100,000 NS-stemmer pluss deres familier vil komme til å dominere norsk politikk.

Herstad opplyser at det er flere NS-folk, som har fått henvendelse om å stille seg på høstens valgliste. Jeg har imidlertid en mistanke om at dette ikke er for å få disse inn i herredstyrene, men bare på listene for å fiske NS-folkens stemmer. — For når vi vet at for de «gode» nordmenn er det «pinlig å omgås disse svikere» (Norges Bondelags ord) så er det å frykte for at våre folk ikke kommer lenger enn på listene.

Når vi ser det grenseløse sløseri og med hvilken stormannsgalskap de kommunale maktthavere forvalter de midler — også vi må være med på å skaffe tilveie, så er det ikke noe å si på om vi fikk anledning til å se de herrer litt i kortene.

Skulle det derfor hende at et parti i en bygd eller i en by tilbød en NS-mann plass på sin liste, må han, som sikkerhet forlange en apolutt sikker plass. Kjenner jeg de «gode» nordmenn rett, tør de ikke oppfylle dette krav. Vi kjenner jo alle disse folk som kommer til oss og skryter oss opp i øynene: «Du kan da skjønne, deg, betrakter vi ikke som landssvikere», men når den samme mann kom-

mer i offentlige møter sammen med andre «gode» nordmenn da får pipen en annen lyd. Slik er det. Det er bare i unntagelsestilfeller at «gode» nordmenn tør stå frem i en offentlig forsamling og si det han sa under fire øyne til oss.

Vi er alle ved en kongelig forordning dømt som «landssvikere» og dermed «vanæret». Vi skal derfor holde oss for stolte og god til å kline oss inn på disse «gode». Vi skal skåne disse personer for det ubehag det må være å omgås oss — så sant det finnes noen råd da.

Men det er en annen måte vi kan gjøre vår innsats på. Vi kan stille egne lister. Jeg mener ikke at vi skal stille noen «naziliste», vi kan kalle den f. eks. «De frie velgeres liste». Dette kan vi forsvare, for de fleste av oss har aldri vært nazister eller tilhengere av diktatur. Jeg har iallfall aldri vært noen slags «ist» i politisk forstand.

Ved å stille egne lister kan vi få folk inn i by og herredsstyre overalt i landet. Jeg skal som et eksempel ta min egen bygd hvor medlemsprosessen var meget mindre enn mange andre steder. Til å få inn en representant skal her ca. 160 stemmer til. — Her var 100 medlemmer i NS og av disse har ca. 80 fått igjen sin stemmerett og nå må vi kunne regne med at NS medlemmenes familier, som og så har fått føle landssvikoppgjøret på kroppen vil stemme med oss, d.v.s. anslagsvis 2 for hvert medlem altså 200 stemmer. Hvis vi så stiller dyktige folk på våre lister skulle det ikke være noe i veien for at også enkelte andre ga disse sine stemmer, men vi skal for sikkerhets skyld ikke regne med det samtidig som vi må være forberedt på at det også vil bli svikt innen de 280, men tross det er vi sikret minst en representant.

Selvfølgelig ville det være lettvintere å stille seg på andres lister, for dette med egen liste krever arbeid og pågangsmot, og særlig når en vet at så mange av oss er slått ned i støvleskaftene. Ja, det er en hel del som er kommet så langt i krypting at de simpelthen ber om unnskyldning for at de lever. Men skal vi noengang få oppreisning så må vi skaffe oss den selv, og vi må hurtigst mulig ta en beslutning om hva vi skal gjøre.

Torgrim Dahl.

Husk kontingenten

bedre venedning enn for de fleste punkters vedkommende enstemmig lagmannsrettsdom avsagt etter 10 dagers rettsforhandlinger. Statsadvokaten hevdet, sier advokat Schjødt, at han vil unnlate å uttale seg om dommen, men i realiteten går hans artikkel ennog så langt som til å fremsette ubeherskede beskyldninger mot Hustad, både for ting som denne er frifunnet for og for ting som han vel er dømt for, men hvor statsadvokatens fremstilling er sterkt ensidig med hensyn til de omstendigheter som forelå. Jeg vil også, sier advokaten, nevne at statsadvokatens fremstilling av hva det er «lyktes» politiet å fremskaffe og oppspore og i det hele tatt om bortkomne regnskapsbøker o. lign. er skikket til å vekke den største forbauselse hos enhver som var tilstede under hovedforhandlingene. Statsadvokat Melands artikkel gir bevis for sviktende evne eller vilje til objektivitet og rammer i realiteten neppe noen annen enn ham selv. Men jeg anser det som en ytterst alvårlig ting for rettsvesenet som et hele at noe slikt kan foregå, — og at den statsadvokat som har vært aktor i saken endog kan tillate seg å fremsette offentlige beskyldninger i strid med lagmannsrettens bevisbedømmelse og vurdering. Jeg sender derfor statsadvokatens artikkel til riksadvokaten for å få brakt på det rene, hvorvidt en slik opptre-

denning foreledet til å melde seg inn i NS».

Etterat daværende rådmann Kobbe hadde interpellert ham offentlig svar te statsadvokaten, at han hadde anmeldt Harsen for injurier, men siden er det ingen som har hørt noe mere. Det er spørsmål om ikke jordfestelsen allerede har funnet sted under allerhøyeste velsignelse, og da så....

Hvis han hadde vært NS

Politiet i Oslo så seg forleden nødt til å arrestere løytnant Danielsen, sønn av admiral Danielsen, da han hadde et møte med en Sovjet-russisk diplomat på Holmenkollbanen, hvor han overleverte diplomaten noen papirer. Vedkommende løytnant var ansatt i Sjøkartverket. Og man kan jo tenke seg, at Sovjet hadde interesse av våre fjorde osv. Men hvis vedkommende løytnant hadde vært medlem av NS så skulle man hørt låt. Oslopresen ville ha overgått hverandre i svære overskrifter. Men det er jo utenkelig at en NS-mann ville stått i forbindelse med noen Sovjetdiplomat.

Utenrikskronikk

Statsmannstanker, blod og olje

LESTERS BOK 3. KAP. 8. v. LESER VI: «Og Haman sa til kong Ahasverus: Der er et folk, spredt og omstrøet blant folkene i alle ditt rikes landsskaper, og deres lover er forskjellige fra ethvert annet folks, og etter kongens lover gjør de ikke, og det sømmer seg ikke for kongen å la den være».

Disse gammeltestamentlige ord har sin gyldighet også idag, da det er uro på Israels nordøstlige grense og våpnene tid om annen taler på den jødisk-syriske grense. Årsaken er uenighet om den såkalte Hula sjø, et sumpområde som er meget fruktbart men malariabefengt og bevoktet med siv, papyrus og kratt og som strekker seg over et areal på et par hundrede kvadratkilometer. Det har lenge vært planer hos jødene om dreneringsarbeider på dette sted, og for 4 — 5 måneder siden tok de fatt. Ifølge våpenstilstandsoverenskomsten av 1949 er denne del av landet demilitarisert, men nå har syrerne funnet ut at dreneringsarbeidet er et brudd på overenskomsten. Denne fortolkning ak-

septerer ikke jødene og de nektet å etterkomme oppfordringen fra den der stasjonerte FN-offiser om å stanse dreneringen. Så rykket syriske soldater inn i det demilitariserte område og siden har det funnet sted en rekke «episoder» som har kostet blod og liv.

Disse episoder har vel ikke i seg selv noen særlig betydning, men de må sees på bakgrunn av større begivenheter og da særlig på den politiske uro som hersker i grenselandene. I Syria har det vært bevegede tider siden palass revolusjonen i 1949 og det har sin forbindelse med de utenrikspolitiske forhold, hvor det store problem er kongerikene Jordan og Irak. Fra kong Abdullahs side har det vært utfoldet stor virksomhet for å få hans eget land og Syria sammensluttet til et Storsyria og det er krefter i Syria som arbeider i samme retning. Premierministeren i Syria, den liberale dr. al-Kudsi var tilhenger av alliansen med Abdullahs Irak, men 9. mars måtte han plutselig demisjonere og det var to dager etter den første skjerm ydsel ved Hula sjø. Opposisjonen,

Retteise

I min omtale av dyrlæge Fretheim i forrige nr. kom jeg i skade for å angi hans, 65-årige fødselsdag til 30. mai. Den er nemlig 10. mai. Det går forøvrig nå hårdnakkede rykter om at maktthaverne har i sinne å oppheve fengslingen av ham i disse dager. Får håpe at ryktet medfører sannhet. Tola.

Det kommunistiske tidsskrift

«France Nouvelle» har trykt et kart som viser hvor 29 amerikanske flybaser, atombombelager og annet militærmateriell skal ligge i Frankrike. Tidsskriftet kaller det et kart over den amerikanske okkupasjon av Frankrike.

Vedkommende løytnant var under okkupasjonen i England og hadde der vært opplært i spionasje og alt som derav følger. Videre var han fullblods kommunist, og hadde vært en av de mest ivrige for å organisere «Vestkantungdommen» i Oslo. Det er nemlig blant vestkantungdommen pågått en intens verving for kommunismen. Kommunistene har også sine medløpere eller opportunist. Det kan ha sin interesse å stå med et ben innenfor organisasjonen.

Argus.

tro at jo nærmere de historiske begivenheter ligger vår egen tid, desto mer kan vi lite på at beretningen om dem, slik den legges frem for oss i historien, er bygget på realiteter og sannhet. Ingen ting er mer uriktig. Samtiden våger ikke alltid frem med sannheten, og har ikke betingelser for å kunne gi oss den. Vår viten om sannheten er mangelfull. Hvitbøker og blåbøker bøter noe på det, diplomatiske aktstykker legges frem for offentligheten og gir oss mere, men da er ofte et par generasjoner gått. Vi vet ikke alt ennå om bakgrunnen for den første verdenskrig, og enda mindre vet vi om den siste. Men historien kan også være upålitelig av andre grunner. Den fullt ut objektive historie-fremstilling ville være den ideelle, men den er sjelden. Et personlig politisk syn kan gjøre seg gjeldende hos historiskriveren, sterk nasjonalkjensle, endog sjåvinisme, kan sette farge på fremstillingen og gjøre den usann, eller utformingen kan være tendensiøst opphissende, slik at den setter vondt blod og nærer hatet nasjonene i mellom. Det ligger en stor fare i dette. Og størst er faren der det gjelder lærebøker, som skal gi skoleungdom kunnskaper om folkenes historie.»

(Se forøvrig dagens leder.)

som har sin basis blant de feudale godseiere, klarte imidlertid ikke å danne en levedyktig regjering. al-Kudsi ble igjen kalt til makten, men det varte bare noen timer, hvoretter reaksjonens mann, Khaled al-Azm dannet regjering, og så kom de mere militærbetonte aksjoner på den jødisk-syriske grense, hvor igjennom man er kommet tilbake til de nærmest kaotiske tilstande fra 1949, hvor geværene kan gå av uten nærmere varsel.

Egypt har allerede 6. 4. anmodet Storbritannia, USA og Frankrike om å sette en stopper for Israels agresjon og henviser til de tre stores deklarasjon av 1950 om at eventuelle grensekrenkninger skulle bli behandlet både innenfor og utenfor rammen av FN. Egypt og araberstatene kommer til å gripe inn, om ikke liknende agresjonshandlinger fra Israels side blir stoppet gjennom de tre stores inngripen, sier statssekretær Hakky i det egyptiske utenriksdepartement. Israels premierminister Ben Gurion sier at Israel ikke vil ha noen konflikt med Syria. «Jeg håper at fred må råde, hvis ikke er Israels arme sterk nok til å beskytte landets sikkerhet», legger han til.

Både Syria og Israel har innanket saken for FN, men det ser ut til at storpoltikerne er nokså valne på fingrene. Det er nemlig ømtålelige saker det dreier seg om og de må sees i forbindelse med masseutvandringen av jøder fra Irak til Israel. Ca. 200,000

jøder er på flyttefot for ikke å si på flukt, ribbet for alt sitt jødiske gods, og bare dette skulle være en utfordring til verdensopinionen som nå er mere følsom enn da millioner av østtyskere ble fordrevet av de røde horder og omkom på veien. Vi har jo fått noe som kalles menneskerettighetene og alle borgernes likhet for loven, men det ser ut til at strategiske hensyn og viktige oljeinteresser i Irak går foran hensynet til tusener jøders liv. Det er ikke noe nytt i historien. Den verdenspolitiske situasjon er så spent, at ingen av stormaktene vil komme i motsetning hverken til araberstatene, eller til Israel, som har sterke talsmenn både i USA og Storbritannia, og de akter å spare kreftene til oppgjøret med Sovjetunionen. Skal vi spå i den syrisk-jødiske konflikt, så er det at Israel kommer til å trekke det lengste strå. Sovjetunionen har intet å innvende mot at Israel får utvide sine grenser på araberstatenes bekostning. I sin dialektikk regner sovjetpolitikere slik, at enten kan Israel gjennom dette knyttes nærmere til Moskva eller så kan de mishandlede araberstater komme til å søke hjelp hos sovjetmakten. Hva der enn skjer, kasserer Moskva inn stikkene. Er det så noe å undres over at «menneskerettighetene» får hvile ennå en gang? Statsmannstanker, blod og olje blandes til en besk drikk og galskapen florerer.

Skjennende solo uten pass



Vask med SBLV-DESIN

Det er reist krav om at Berggrav FRATAES enhver PRESTELIG TJENESTE I FREMTIDEN

Har han i sitt vitneprov i saken mot sokneprest Frøyland talt mot bedre vitende?

Forts. fra side 1 —

sin plass om mulig å søke en slik kamouflerende og kompromiterende gestus forhindret, så meget mer som denne ville være uttrykk for en autoritativ retningsanvisende historieforsknings.

DA TILDELINGEN AV STORKORSET AV ST. OLAVS ORDEN i dette tilfelle vel er skjedd etter innstilling fra Kirkedepartementet, turde dette i omtalte rettskjennelse nu ha en sterk oppfordring til så vidt mulig å bote på skaden, for ikke å si skandalen, hvilket mange turde anse seg fristet til, dette kunne og burde vel skje ved å foranledige at nevnte orden ble tilbakelevert, om ikke hr. Berggrav ut fra en bedre og oppriktigere selverkjenneelse fant på å gjøre dette på eget initiativ.

DET TURDE OGSÅ AV SAMME GRUNN være en selvfølge, at Kirkedepartementet, som vel i sin tid under hr. Berggravs medvirken reiste landsviksaks mot sokneprest Lars Frøyland, eller foranlediget så dan reist, etter den nu falne rettskjennelse tok skritt til samme saks gjenopptagelse til fornyet prøvelse. Kjennelsen stadfester jo riktigheten av hr. Frøylands karakteristikk av hr. Berggravs Nordmarks-tur og diskrediterer hr. Berggravs vitneprov vedrørende dette punkt. Det var ikke anklagede som «beløyt» biskopen, men snarere omvendt. Dessverre må en ut fra den begrunnelse biskopen ga sitt vitneprov, være berettiget til den slutning at biskopen her talte mot bedre vitende. Det må nemlig være utelukket at en mann i hans stilling ikke vet, at politiet ikke har myndighet til i kriminalsaker å oppkaste seg til domstol.

BISKOPENS BEGRUNNELSE RØPER for øvrig hvilket gemyttlig forhold det i hine dager kunne råde mellom det etterforskende politi og den etterforskede. Dessverre er en slik gemyttlighet intet annet

SKULLE DENNE MEDDELELSE VÆRE RIKTIG, turde det være heldig om alle vedkommende var klar over at en realisering herav etter at omtalte rettskjennelse er falt, vil være intet mindre enn en demonstrativ utfordring fra kirkens side til folkets rettsfølelse og rettsbevissthet. Folk kjennet jo meget vel til den evangeliske rettsregel, at hvem som helst er betrodd, av ham skal det kreves mere. Man kjenner også til hvorledes det etter frigjøringen ikke minst ved hr. Berggravs medvirken og initiativ er blitt krevd såre meget av dem hvem lite var betrodd. Som følge av hr. Berggravs jesuitiske holdning og ynkkelige flukt fra ansvar for egen rettleiding har mange av sistnevnte kategori sammen med uforstående pårørende fått svi ganske betraktelig. Man bør ikke være uoppmerksom på at en slik demonstrativ utfordring fra kirkens side lett kan føre til en organisert masseuttrekkelse av kirken. Se bilag 3.

Endelig burde det være å vente av departementet at det etter at omtalte kjennelse er falt, sørget for at vår kirke ved sin deltagelse i internasjonal virksomhet ikke mer ble representert ved hr. Berggrav. Andelig renslighet, nasjonal verdighet og korrekt mellomfolkelig samkvem turde tilsi dette. Se bilag 2.

Med det anførte som begrunnelse tillater man seg å henstille til det ærede departement å ta affære i de her nevnte saker.

Gjenpart herav tilstilles hr. Berggrav og Uranienborg menighetsråd.

VEDLAGT FØLGENDE bilag:

1. Fotostatisk kopi av Aftenpostens referat i aftenomret 14 februar 1947 fra Frøyland-saken. Det henvises særskilt til følgende, som delvis angir seg som sitat:

Han (Frøyland) trakk fram igjen den gamle historien om at Berggrav gjorde forsøk på å få guttene hjem fra Nordmarka i april dagene

pasjonstiden arbeidet for tyskerne på disses forskjellige anlegg, og som derfor ble lønnet på den norske stats bekostning med ca. 200 millioner kroner pr. måned.

Ærbødigst
A. E. HEDEM.
(sign.)

VI LAR BREVET TALE FOR SEG SELV, og håper bare at det må virke riktig oppkvikkende på de landsmenn i vårt naboland som den 17. mai skal benkes under bispens talerstol

Med biskop Berggravs transaksjoner i 1945 i svensk valuta, i friskt minne, vil vi ellers tilføye det håp at bispnen denne gang avstår fra forføyninger som bringer ham i konflikt med våre norske valutabestemmelser og som utsetter vår reisende embetsstand for kritikk i svensk presse.

Generaladvokaten —

— Fortsatt fra side 1 —

Øvrig høsten 1940 hadde vært den første sjef for Forvaltningsavdelingen i minister Hagelins Innenriksdepartement — hadde alt tidlig tonet flagg ved å bebreide advokat Hjort for hans angrep på herr Follestad. Som en fortsettelse av denne linje kom det ikke overraskende at oppnevningen av to av den konsultative komitees tre medlemmer falt på de tidligere sekretærer i Justisdepartementet, nuv. høyesterettsdommer Jørgen Thrapp og nuv. lagmann Gunnar Nissen. Begge hadde etter «frigjøringen» vært aktive deltagere i «landssvikoppgjøret» og hadde på en overbevisende måte røpet sine personlige synspunkter.

Komiteens innstilling, som departementet naturligvis helt og holdent har stredd sand på, foreligger nå. Og resultatet ble som ventet. Det er advokat Clausen og advokat Hjort som får huggene. Generaladvokaten blir gjemt bak et rekteppe av unnskyldninger. Der det ikke er gjørlig å spare ham for kritikk, blir det gjort på skånsmåte. Etter beste demokratiske oppskrift, når det gjelder ansvarsprinsippet heter det eksempelvis i innstillingen at «etter utvalgets mening er det grunn til å foreta en fordeling av ansvaret og se på sakens utvikling som et resultat av flere samvirkende uheldige omstendigheter».

Det hadde sikkert ikke vært nødvendig for Det Kgl. Norske Justis- og Politidepartement å gå velen om en konsultativ komite for å kunne gi uttrykk for sitt standpunkt. Men også det er jo høyst demokratisk. I me-

Tyskarbeiderne ga stortingset flertall for rettsoppgjøret

«Fru Justitias ene øye»

Under vitneførselen i saken mot redaktør Hustad i lagmannsretten forekom følgende replikkskifte mellom tiltalte og riksadvokaten som har vakt en viss oppmerksomhet:

Hustad: Jeg vil gjerne få høre om riksadvokaten er oppmerksom på den anførsel som stadig kommer frem, særlig i Arbeiderbladet, at hvis man bare har tilstrekkelig med penger er det ikke så vanskelig å få en sak henlagt?

Aulie: I denne forbindelse kan jeg kanskje få gjøre oppmerksom på at det skyldes meg at det ikke er fremmet saker mot de såkalte tyskerarbeidere, en avgjørelse hvis riktighet det har vært sterk diskusjon om.

Om dette skriver «Smålenenes Amtstidende» — redaktør Halvor Diesen — redaksjonelt under titlen «Fru Justitias ene øye»:

«Det er ingen grunn til å tillegge riksadvokaten annet enn de edleste motiver for hans avgjørelse når det gjaldt tyskerarbeiderne. Rettsoppgjørets ramme ville blitt totalt sprengt, hvis over hundretusen tyskerarbeidere skulle vært tatt med i det, hvilket var den eneste logiske konsekvens av de eksisterende lovbestemmelser. Det var i like høy grad støtte av fienden som hos alle andre som ble tatt, når en arbeider forlot sin relativt godt betalte jobb under krigen for å ta en bedre betalt på tyskeranlegg. Og eksemplene på dette behøver man ikke gå langt for å finne.

Både samfunnsmessig og menneskelig kan imidlertid riksadvokatens avgjørelse godt forklares og begrunnes.

Men hva vi ikke kan forstå er at ikke riksadvokaten tok konsekvensen av sin avgjørelse og tok skritt til å begrense rettsoppgjøret slik at alle de, hvis subjektive skyld ikke var større og mere graverende enn tyskerarbeidernes ble underknyttet den samme rettferdighet. Som det nå har vært praktisert under rettsoppgjøret har fru Justitia bare vært blind på det ene øye. En stor sum av menneskelig lidelse og fornærmelse kunne vært spart hvis riksadvokaten hadde tatt det store skritt å la samme rettferdighet vederfares alle hvis subjektive skyld i krigstiden måtte antas å være så noenlunde like.

Som forholdene lå an kom riksadvokatens vedtak også til å få betydningsfulle politiske konsekvenser. Forholdet var jo at de som var i søke lyset for landssvik fikk sin stemmerett suspendert. Hvis også tyskerarbeiderne hadde fått sin sak forfulgt og dermed fått sin stemmerett suspendert ville avgjørelsen av valgene i 1945 og 1949 fått et ganske annet resultat. Det er et faktisk forhold

del av de både objektivt og subjektivt skyldige slippe forfølgning og påtale.

Dette har selvfølgelig ikke streift riksadvokatens tanke, ved hans motivering av avgjørelsen. Men vær sikker på at det er andre som har tenkt tanken.»

Dagens ran

Det er rent uhyggelig å lese om de mange ran og overfall i Oslo nå fortiden. Det hører nesten «til dagens orden» at pressen gir meldinger om overfall og ran. Men hvorav kommer dette, at disse uhyggelige tilstande har økt slik i faretruende grad etter «frigjøringen»? Mon det ikke er etterlevninger av det «håndverk» våre unge og ubefestede gutter lærte over i England under okkupasjonen?

Ja, jeg bare spør.

Tola.

Produsent

søker forb. m. gros. el. reisende for salg til landh. og jernv.-f. utenfor Oslo. Billett mrk. «Produsent nr. 154».

SE HER

Regnemaskin kjøpes.

Attester m. v. mangfoldig-gjøres.

H. LUNDEBY,
Trysil.

Framtidsplass

Ungkar med pen heim på landet, søker en gjente i 30 årene, for selvstendig plass. Bare 2 kuer. Stor frukthage. Anledn. til å lære mask.-striking. Pent sentrert, nær by. Hvis felles sympati ekteskap. Send søknad med foto til bill. mrk. «Nytte og hygge nr. 151».

Høikirkelig Vespersgudstjeneste

2den pinsedag kl. 18, Wergelandsveien 5, Oslo. — Altertjene-

Jordbær- bringebærplanter.

Abundance:
Syltebær.

Deutsch Evern,
desertbær - kr. 8,00 pr. 100 stk.
kr. 70,00 pr. 1000.

J. A. Dybdal.
Samtlige sorter forbedret ved nøyaktig utvalg i flere år.

ASKER bringebær,
flotte pl. kr. 30,00 pr. 100.

Krøderen Fukt og Bær,
Krøderen. — Telef. 15 b.

RADIO

Alle ledende merker på lager!
Rimelige avbet. vilkår. — Gamle app. taes i bytte. — Endel brukte men garantert gode app. kra kr. 85.00. — Sender over hele landet. A-S KAMPEN ELEKTRISKE
Nannestadgt. 5, OSLO.
Telef. 68 36 97.

Høi kjøpes!

Kan noen hjelpe en gammel NS-mann med å få kjøpt noen vogner godt høy?

Telefon: Lierskogens sentral.
Engb. Langødegård.
Etna st. Valdres

Kan noen hjelpe meg?

Jeg er NS-medlem og tidligere frontkjemper, og vil på denne måte i «8. Mai» høre om noen kan hjelpe meg med et lån på 6000 kr. til innkjøp av malerkompressor og materialer. Er utlært som sprøytemaler og billakerer. Har meget arbeide. — Lånet garanteres tilbakebetalt på 1 år samt gode renter.

Vennligst skriv til meg om noen kan hjelpe. Billettmerk. «Ærlig vestlending nr. 153».

Forbindelse ønskes

Gift frue i 50-årene, bor i Oslo søker forbindelse — del i forretning eller foretagende som gir levebrød. Inntil 8000 kr. Billett mrk. «Fremtid nr. 150».

Bekjentskap

Frue som er meget alene i som merferien ønsker bekjentskap med en ærlig dame i satt alder, av samme mening, grei og snild. Bill. merk «Vennskap nr. 148».

BISKOPENS BEGRUNNELSE RØPER for øvrig hvilket gemyttlig forhold det er, men da der kunne råde mellom det etterforskende politi og den etterforskede. Dessverre er en slik gemyttlighet intet annet enn hva der i ethvert sivilisert rettssystem ansees som korrupsjon, og tilfellet er neppe særlig smigrende for vårt rettsvesen. Biskop Berggrav er åpenbart blitt behandlet av politiet som en i kriminale saker privilegert mann. Dette under forutsetning av at referatet i Aftenposten er saklig korrekt. Se bilag 1.

DET BURDE DESSUTEN VEL VÆRE Å VENDE at departementet nu når omtalte rettskjennelse er falt, grep prohibitivt inn overfor enhver fremtidig prestelig tjeneste ved hr. Berggrav. Gjennom pressen er det meddelt at hr. Berggrav skal være tilsatt som hjelpeprest i Uranienborg menighet i Oslo, og at han skal innsettes som sådan kommende påskedag. Se bilag 2.

følgende, som delvis angir seg som sitat:

Han (Frøyland) trakk fram igjen den gamle historien om at Berggrav gjorde forsøk på å få guttene hjem fra Nordmarka i april dagene 1940

Lagmannen avbryter og Berggrav forlanger påtalt «dette nazistiske forsøk på å belyse et vitne». «Det er typisk nazistiske metoder, hevder biskopen, å trekke fram ting som for lengst er forklart for politiet og godtatt av politiet»

2. Utklipp av Nationen for 28. desember 1950.

3. Utklipp av Aftenposten for 10 ds., visende at ifølge Justisdepartementets meddelelse til Stortinget var til i høst 92,898 personer dømt for landssvik og at det ennå gjensto 106 saker.

Disse dømte landssvikere omfatter ikke de ca. 100 tusen som etter forsvarsministerens redogjørelse nylig i Stortinget i okku-

fordeling av ansvar og se på sakens utvikling som et resultat av flere samvirkende uheldige omstendigheter.»

Det hadde sikkert ikke vært nødvendig for Det Kgl. Norske Justis- og Politidepartement å gå veien om en konsultativ komite for å kunne gi uttrykk for sitt standpunkt. Men også det er jo høyst demokratisk. I menigmanns øyne øker en uttalelses tilforlatelighet proporsjonalt med antallet av dem som blir mobilisert for anledningen. Samtidig oppnår man at det moralske ansvar for resultatet blir passelig utvannet.

Saken er sikkert ikke utdebattert med det som nå foreligger. Det var en rettslig etterforskning i betryggende former som de to advokater hadde ønsket. Ikke en departemental hus-komite. Både advokat Clausen og advokat Hjørt er av den støpning at de nok vet hvordan og hva de skal

vokatenes vedtak også til å få betydningsfulle politiske konsekvenser. — Forholdet var jo at de som var i søke lyset for landssvik fikk sin stemmerett suspendert. Hvis også tyskerarbeiderne hadde fått sin sak forfulgt og dermed fått sin stemmerett suspendert ville avgjørelsen av valgene i 1945 og 1949 fått et ganske annet resultat. Det er et faktisk forhold, som fremtidens historikere vil måtte ta med i vurderingene. Flertallet i disse storting bygger på at rettsoppgjøret ble gitt en haltende eller halv rettferdighet. At man lot en større

svare på de personlige hugg som komiteen og departementet gjør dem til gjenstand for.

Imens får generaladvokat Follestad sole seg i sin ferske vårpuss. — Bare synd at våren ikke er noen permanent årstid.

ARNE PAUSS PAUSETT:

«DET BRENNER EN ILD»

Diktsamling

Bibliofil-utgave

Med dedikasjon av forfatteren, hvor dette ønskes.

Pris pr. eksp. i postoppkrav kr. 4.50

Bestillinger sendes postboks 260, Oslo

Helge Grønstad:

Det som må gjøres!

Disse ord retter jeg til de personer og de myndigheter som har det i sin makt å hevde vårt lands tusen år gamle tradisjon som rettsstat og som kan avbøte den utglidning som idag dessverre er et faktum.

Etter det som nu er klarlagt, er det på det rene at mer eller mindre selvbestaltede maktutøvere, som hadde personlige misgrep å skjule eller partipolitiske særinteresser å vareta, har utnyttet nordmennenes vanlige godtroende tillitsfullhet og dratt hele vårt gamle re nome som en høytstående kultur nasjon i sølen.

Takket være disse mennesker vil den nålevende norske generasjon — med enkelte hederlige unntakelser — så sant ingen ting blir gjort, gå over i historien som det forakteligste av alt: som et folk som motstandsløst fulgte samvittighetsløse lederes parole om å svi ke et normalt samfunns bærende grunnprinsipper, sannheten og rettferdigheten.

På det sjuende året holder Norge nå fram med sitt «retts-

«8. Mai»

kronikk 11. mai 1951

oppgjør» mot hederlige og bra landsmenn. Landsmenn som aldri sviktet sine plikter mot land og folk. Som ble på sin post og tok dagens tunge gjer ning opp til bate for alle den gang da de som styresmenn skulle være og de som senere yndet å kalle seg selv for «nasjonale foregangsmenn», stakk av og søkte trygghet i fremmed land.

Ennå sitter etter alle disse årene en lang rekke gode menn i forvaring i politiske tvangsforlegninger, ennå går det tusenvis av dyktige, erfarne og initiativrike mennesker omkring som er berøvet sitt naturlige virke, ennå vansmekter tusener av helt utenforstående pårørende under økonomisk uverdige forhold, og ennå tillates det Erstatningsdirektoratet — og kanskje idag mer enn noen sinne — å valse med de små muligheter som måtte være levnet.

En skam har det hele utviklet seg til. En nasjonal skam og skandale.

Gjennom en lang årrekke hadde en aktet og hederlig of-

fiser som major Sagen fortalt sine landsmenn hva nasjonal likeselhet ville føre til. Utrettelig var han på ferde for å advare mens det ennå var tid. — Men på ansvarlig hold ble han bare sett på som en «raring». — Han ble avvist overalt. En Einar Gerhardsen tillot seg endog å si at majoren «trakk ned hans dørstokker». Sagens forut sigelser fikk likevel en uhyggelig bekreftelse i 1940. Det som da skjedde viste at han rett og slett hadde vært visjonær.

På en tilsvarende måte hadde alvorlige og ideelt innstilte NS-medlemmer sett hvordan utviklingsveien med bråere og bråere fall bar direkte mot undergangen. Med forferdelse så de hvordan en hel verden gikk fortapelsen i møte med tilbundne øyne. Og som en logisk konsekvens av dette sitt syn stilte de opp på den eneste front som under de aktuelle forhold kunne gi løfte om berging. Demokratiets småguder, som skjaltv for sine maktposisjoner, avviste dem med hån og forakt. Og da anledningen bød seg, ble de arme selvtenkere gjemt bak mur og stengsel. Så sant de da ikke helt enkelt ble blåst ut av livet av en eksekusjonspeletong.

Demokratiet var reddet.

Trodde man.

Seks år har gått siden «seirens» mai. Seks lange år som

har vært gode til å få forstand av. Selv for folk med minimale åndsevner.

I samfulle seks år har retnin gen nå vært en og farten upåklagelig. Idag må selv den mest umedgjørilige erkjenne for seg selv at den oppskrytte «seir» — slik som Liddell Hart sier — dessverre bare var «en altfor fullstendig seir». Resultatet av de «fri» nasjoners innsats har ene og alene blitt det at maktballansen i verden er blitt forrykket. I vettløshet og overmøt hadde man revet de siste sikkerhetsbarrierer. Så fullstendig at i øyeblikket skal det under til om den mest ulagelige verden som vi noen gang har sett, ikke skal gå fullstendig til grunne.

Nettopp slik hadde de gamle NS-medlemmer forutsett situasjonen om ikke utviklingen ble bremsset i tide. Gamle major Sagen fikk sin rett da det kom til stykket, selv om han sikkert mer enn gjerne hadde gitt avkall på bekreftelsen. Også NS-medlemmene har fått rett. Og tilsvarende hadde heller ikke de hatt noe imot om bekreftelsen ikke hadde blitt så fullstendig og så makaber som den ble.

Idag står de verdensbegivenheter som hendte, ikke til å endre. Regningen ligger på bordet, og den må betales hvor bitert det enn er.

ekteskap. Send søknad med 1000

med en ærlig dame i sitt ande, av samme mening, grei og snild. Bill. merk «Vennskap nr. 148».

Høikirkelig Vespergudstjeneste

2den pinsedag kl. 18, Wergelandsveien 5, Oslo. — Altertjeneste og preken ved kateketen. — Hjertelig velkommen alle! Kom i god tid.

Dressen kan vi sy —

hvis De har stoff med tilbehør. 20 års praksis. Skriv etter mål-skjema. Sylønn kr. 80.00.

P. Sporsem's Konfeksjonsfabrikk — Aukra.

GULVBELEGG

Vårt magnesittbelegg, marmorert og ensfarget, for bad, kjøkken, butikk, nedslitte trapper m. m. bør prøves. Bruksanv. for legning, medfølger bestillingen. Telef. 15 b.

KRØDEREN FRUKT og BÆR, Krøderen.

Gårdskar

Solid gårdskar, gjerne litt eldre, får plass fra slutten av mai. Søknad med attester og lønnsforlangende sendes

Olaf Bergflødt,

Lier st.

Trass i alt er det dog ennå noe som det lar seg gjøre å bøte på.

Med det som vi idag bevislig vet om begivenhetenes utvikling her hjemme, har alt der igjennom vårt hjemlige «rettsoppgjør» mistet sin rettslige og moralske begrunnelse. Materialet i så måte blir mer og mer fullstendig og mer og mer overbevisende for hver dag som går. Og de «dømte» kan allerede nå med trygghet innstille seg til frikjennning for historiens domstol. Enn ytterligere blir dette forsterket ved det som idag brer seg ut for våre øyne utover en hel verden. Det ble allikevel ikke de «dømte» som ble de tapende. Tvertimot er det de som mente seg kompetide og i fremtiden kommer tente til å være dommere, som til å stå til ansvar som tiltalte for historiens domstol.

Kan det under slike forhold være noen som helst grunn til å oppsette lenger med det som likevel engang i tiden uavvendelig vil komme til å skje?

Idag øker «rettsoppgjøret» i stigende tempo vår nasjonale skam og skader dyrebare norske interesser. At de som satte det hele i scene, må bære et tungt moralsk og historisk ansvar, er så. Men også de som bidrar til å holde de skandaløse forhold vedlike, trekker i dag skammen inn over sine ho-

der. Jo lenger det går, jo tyngre blir også deres byrde.

Idag er vårt land i fare. Det brenner rundt om oss. Når som helst kan det fatte også hos oss. Denne gangen bør erfaring ha lært oss at det nytter lite å sende ut anbud på levering av brannmaterieell når taket står i lys lue. Det er straks det må handles. Tiden en knapp nok.

Det er hundrede tusener som sokner til de «dømtes» front. Slik de er stemplet og behandlet idag, og slik som dette forhold av utenomliggende hensyn holdes oppe, betyr disse menneskers forvisning fra det normale, norske samfunn en intern svakhet som vårt lille land i dette øyeblikk ikke har råd til å la unset.

Ennå idag kan noe gjøres. — Ennå kan både skaden og skammen begrenses. Men så må det også skje nå.

Idag er det Norges Storting som har ordet og avgjørelsen. Riktignok har regjeringen ved forskjellige anledninger søkt å prolongere det behagelige utslag av okkupasjonstidens «konstitusjonelle nødrett» at regjeringen rangerer foran Stortinget. Denslags statsrett får stå ved sitt eget verd. Det er ikke statsråd O. C. Gundersen som har det avgjørende ord i denne materie. Det er det norske Storting. Og det er derfra at man

Vil U.S.A. kunne yte Norge en mere effektiv hjelp enn engelskmennene gjorde i 1940?

Det republikanske partis talsmann sier: Ja!

Vi kommer ikke med golfkøller og tennis-rackets, men med bazookas og tanks, og vi kommer ikke til å trekke oss tilbake

— Forts. fra side 1 —

I VEST-EUROPA HAR OPINIONEN vært vant til å lytte til Londons mening, mens man altfor ofte har oversett Washingtons oppfatning, fort satte republikaneren. Men det henger vel delvis også sammen med den om stendighet at engelskmennene er førsteklassepropagandister og har evnet den vanskelige kunst å få frem sine pressetelegrammer til praktisk talt alle aviser i de vesteuropeiske land, mens de amerikanske nyheter bare gjengis av et forholdsvis lite antall aviser som har råd til å betale for amerikansk nyhetsstoff ved siden av det britiske.

DET TILKOMMER IKKE OSS AMERIKANERE å gi vesteuropeerne råd om hva de skal lese og hva de skal skaffe seg av nyhetsstoff fra utlandet. Det bør vesteuropeerne finne ut selv, men vi republikanere vil i all fall gjerne ha sagt at USA og England ikke alltid er enige og at det ikke alltid gir et helt uttømmende bilde å lese om den amerikanske folkeopinion i engelsk versjon.

— Mener De at den engelske nyhetstjeneste inneholder uriktige opplysninger?

— Nei, apsolutt ikke! Men det er jo ikke alltid de engelske nyhetene tar med alt det vi amerikanere mener

— Hvordan ser man i det republikanske parti på spørsmålet om Vest-Europas, og spesielt Nord-Europas sikkerhet?

— Det finnes selvsagt tilhengere av den gamle isolasjonspolitik, svarer talsmannen, men vi i partiledelsen føler oss overbevist om at det republikanske parti — på samme måte som det demokratiske parti — vil sette himmel og jord i bevegelse for Nord-Europas forsvar i samsvar med Atlanterhavspaktens bestemmelser i det øyeblikk Nord-Europa skulle være i fare. Når vi hjalp Korea, kan man være forvisset om at vi vil hjelpe ikke bare Danmark og Norge, men også Sverige, hvis disse landene skulle bli utsatt for overfall. Men vi

Svensk invasjon i 1945?

Londonregjeringens ønske

Vi vet så lite om det som skjedde bak kulissene i 1945, men tid om annen kan man snappe opp litt. Her er en uttalelse fra svensk «Dagsposten» i forbindelse med en omtale av fil. lic. Ake Thulstrups skrift om «Svensk utrikespolitikk under andra världskriget»:

Om möjligheten för en svensk in-

må på den annen side føle oss sikre på at disse landene selv vil gjøre sitt ytterste for sitt eget forsvar hvis uaværet skulle bryte løs over dem.

Vi er vant til å handle raskt og effektivt og vi kan love på forhånd at vi ikke skal opptre så luknet og ueffektivt som engelskmennene gjorde det i 1940. Vi skal ikke ha med os golfkøller og tennis-rackets. Hvis man ønsker vår assistanse skal vi komme med bazookas og tanks. Og vi kommer ikke til å trekke oss tilbake, slik som engelskmennene i 1940. Vi blir og kjemper til faren er over.

Den norske presse er tannløs og ensrettet

Den mangler uavhengige personligheter

Professor Emil Smith har som flittig og interessert bidragsyter i norsk presse i 40 år forsøkt å komme med endel ganske sikkert velmenende opplysninger.

I en artikkel i Dagbladet om «presen som allmenhetens samvittighet», slutter han med en uskyldig forklaring på hvorfor den norske presse i dag virker ensidig. Han skriver:

«Hver eneste dag strømmer det inn til hver avis i landet et utall av telegrammer og nyheter fra alle verdens kanter, mer enn det kan trykkes i noe enkelt nummer, selv om alt annet stoff ble sjaltet ut. Redaksjonen må gjøre sitt utvalg etter beste evne og overbevisning, og hvis resultatet blir noenlunde ens over hele landet, betyr det ikke annet enn at vårt folk står samlet om en felles retningsslinje, —

Dagbladet atter ute som steinkaster

Beskylder tidligere NS-leger for å sabotere forsvaret

En undersøkelse er påkrevet

TIDLIGERE NS-LEGER SABOTERER FORSVARET, sier «Dagbladet» i en titel på en meddelelse fra bladet «Tromsø», som påstår, at det er tidligere NS-leger som har utstedt «sykeattester til de militære for et godt ord». Det er tidligere NS-leger i Nordland, som har stillet seg til rådighet på denne måten, sier bladet og fortsetter: Om motivet har vært sabotage eller lyst til å tjene penger er uklart, men det kan godt tenkes at de har ment å si et slags takk for sist i forbindelse med at det i landssvikdommene regelmessig også har hørt med fradømmelsen av retten til å tjenestegjøre i forsvaret. Saken ble omtalt i Stortinget 18. 4. og statsråd Aasland sa da, at sanitetssjefen arbeider med å få satt opp faste formularer slik at sivile leger bare besvarer visse spørsmål om rekruttens helbred, mens det overlates til de militære leger å avgjøre om han er tjenestedyktig. Om beskyldningene i Nordlandspresen sa hun, at sanitetssjefen, helsedirektøren og legeforeningen ville foreta de nødvendige undersøkelser i saken.

Vi håper at det blir gjort forgang med disse undersøkelser, så det for all verden kan bli fastslått at beskyldningene mot tidligere NS-leger savner enhver grunn. Det er så vidt vi vet 124 leger i de tre nordligste fylker — av dem er det 3 eller 4 tidligere NS-medlemmer, og alle som kjenner dem vet, at de er hundrede prosent positive nordmenn, som ikke på noen måte vil skade det norske forsvar, og at de er sitt ansvar som leger bevisst. Det er lett nok for rampe og kaste smuss og noe vil alltid bli hengende igjen, derfor er en undersøkelse av offisiell art påkrevet. Vi og våre imøteser den med den største interesse.

Det var en mann som talte —

Er De idag en tilfeldig leser av «8. Mai» så bli imorgen en fast abonnent.

8. Mai

— viljen frigjør eller feller

Det møtte ikke kjøpere på tvangsauksjonen i Bamle

Det er vanlig at folk ikke møter opp til slike auksjoner, sier lensmannen

«8. Mai» nr. 16 hadde vi en melding om at det den 2. mai skulle holdes tvangsauksjon hos Nilsine K. Grøn Karlsen, Stathelle. Auksjonen var forlangt av Plyndringsdirektoratet ved o.r.sakf. Hillestad, Tønsberg.

Ved henvendelse til lensmannen i Bamle får vi opplyst at auksjonen ble søkt fremmet den 2. mai, men da det ikke møtte kjøpere ble det inn- tå hale for Plyndringsdirektoratet.

— Kommer De til å fortsette med inndrivningen på vegne av direktoratet og herr Hillestad?

— Nei, jeg har heldigvis ikke noe med dette å gjøre, jeg har bare utført min plikt som lensmann. Jeg har imidlertid inntrykk av at når det gjelder slike auksjoner da møter ikke folk opp. Ja, slik er det ialfall her hos oss. Hvis det skal gjøres mere i denne sak så må det komme fra Erstatningsdirektoratet ved o.r.sakf.

Hillestad. Noe mere kan jeg ikke si i denne forbindelse.

— Det var da godt å høre dette, og en må ha lov til å si at det er et lyspunkt at folk ikke møtte opp?

— Ja, jeg har ialfall den erfaring, at til slike auksjoner møter ikke folk opp.

Vi gjentar vår tidligere oppfordring om hel boykott av alle tvangsauksjoner som Erstatningsdirektoratet søker å fremme. Det er en skam at denne utplyndringsanstalten fortsatt virker, og det er en skam at det idag finnes norske jurister som går i dette vesens tjeneste for å plyndre hjem, forretningsfolk, bønder og enkeltpersoner bare for å tilfredsstille den sittende regjering.

En soldat

HAN var den første som jeg ble kjent med på moen under nøytralitetsvakten i 1939.

Alle andre, befal som menige var fremmede for meg — da jeg noen år tidligere hadde tjenestgjort i Gardn.

Han var staut og kraftig og jeg lærte ham snart å kjenne som en ærlig, grei og pliktoppfyllende korporal — en soldat som gikk inn for sin oppgave med en sjelden iver og en eiendommelig smittende kjærlighet for sitt land.

— I de bevegde aprildager traff jeg ham igjen. Vi var da begge i sivil og hadde ikke vekslet mange ord med hverandre før han kom med forslag om å lure oss ut av byen — for således å komme den norske militære avdeling til hjelp — som lå i heia noen mil sør for byen.

Jeg ville betenke meg på dette — da byen var beleiret av tyskerne og tyske feltposter var satt opp ved bygrensen.

Han bed meg med hjem og trakterte meg på kaffe og smørbrød. Hans pårørende var evakuert og han således henvist til seg sjøl. Etter å ha spist tok vi oss en røyk. Han gikk bort til klaveret, — dog uten å si et eneste ord. Musikken som fylte rommene og svant ut de åpne vinduer — fortalte hva han tenkte og følte.

Jeg vil verge mitt land, spilte han. Vi skiltes for å møtes igjen neste dag, men da var han vekk.

En tid senere traff jeg ham igjen. Han hadde klart å komme seg ut av

UKEN

GJENOPPRUSTNINGEN

spilte en stor rolle i 1. mai demonstrasjonene i Vesttyskland. I Stuttgart ble det båret store transparenter med sentenser som «Ned med Adenauer», «Smør istedenfor kanoner», «Høyere lønn istedenfor divisjoner» og «Kamp mot gjenopp rustningen». I Mannheim hilste 40,000 arbeidere med stort bifall bannerinskripsjoner med teksten «Opprustning — uten oss». I München startet 80,000 arbeidere en plpekonsert mot en schweizisk fagforeningstaler som krevde opprettelsen av en europeisk hær. (Politiken, 2. 5. 51).

DEN FRANSKE REGJERING

har meddelt den vesttyske forbunds regjering at fallskjermgeneral Ramecke vil bli løslatt. (Die Zeit nr. 17 1951).

ENNA ET BIND AV

den store nye sovjetrussiske Encyclopædia er utkommet. Det verdige verk som skal være avsluttet på tre år, blir på ialt 50 bind. Inn- til nå er tre utkommet, som alle omhandler bokstaven A. Hvert bind trykkes i et første-opplag på 300 tusen eksemplarer. Verket er tenkt som «en håndbok for sovjet-intelligensens store masser» og utarbeides i henhold til et offisielt regjeringsdekret. (BerlingskeTid.2.5.51)

DEN TSJEKOSLOVAKISKE

regjering har anmodet den franske regjering om å lukke det franske konsulat i Praha den 5. mai. Dette krav er fremsatt som følge av at den franske regjering nylig lukket det tjekoslavakiske konsulat i Algerier. (Politiken 1. 5. 51).

REPRESENTANTER

for fire amerikanske optiske verk, har protestert mot «importen av billige optiske produkter fra Tyskland og Japan». (Die Zeit nr 17, 51)

PERSIAS NYE PREMIERMINI-

STER dr. Mossadeq vil nå sette i gang en undersøkelse av Anglo-Iranian Oil Companys regnskaper. Den 30. 4. fremholdt Mossadeq i senatet at avtalen med selskapet i 1933 ble inngått under tvang og derfor ikke kan ansees juridisk bindende. «Siden 1933 har selskapet arbeidet uten noen avtale og det må nå gi oss en redegjørelse for sine inntekter siden den tid. Selskapet har ikke rett til å selge olje til den britiske flåte til en pris som ligger under markedsprisen».

er en uttalelse fra svensk «Dagsposten» i forbindelse med en omtale av fil. lic. Ake Thulstrups skrift om «Svensk utrykning i krigsperioden 1914-1918».

Om möjligheten för en svensk invasion i Norge våren 1945 säger författaren: «En aktion mot tyskarna i Norge ansågs berättigad endast om den norska regeringen begärde en sådan — och det gjorde den inte». Inte heller detta kategoriska påstående är riktigt. Den norska regeringen önskade använda svensk militär invasion mot ett hot mot tyskarna — oavsett en dylik invasion kunde komma att kosta det norska folket av blod och ödeläggelse. De norska utskändningarna i svensk radio våren 1945 nyttjade dagligen detta hot. — Men svenska regeringen ville inte heller vid denna tidpunkt in i kriget och den sökte och fick riksdagens bifall till att hålla fast vid denna linje. Man har ingen anledning tro att ett krav från norska regeringen i London skulle ha fått Sveriges regering att föreslå väpnad invasion i Norge våren 1945.

En kronikør i Moskva radio sier at opprettelsen av amerikanske baser i Norge, Storbritannia, Island og andre vestlige land er en av de viktigste årsaker til de spendte internasjonale forhold.

nå i stundens alvor har rett til å vente løsningen:

Slutt av øyeblikkelig det såkalte «landssvikoppgjør»! Slipp ut dem som ennå sitter fengslet på politisk grunnlag! Sørg for en øyeblikkelig generalrevisjon av alle avsatte dommer og utferdigede forelegg i samsvar med rettsprinsipper som er en rettsstat verdige! Legg spesiell vekt på revisjonen av oppgjørets økonomiske side og stans Erstatningsdirektoratets skjematisk innfordringsvirksomhet før ytterligere ulykker er anrettet! Skap levelige vilkår for alle som nå i seks lange år har vært ranet for sine eksistensmuligheter, og som på arbeidsmarkedet har måttet finne seg i å bli tråkket på av folk som såvisst ikke har vært deres overmenn i nasjonal henseende!

Sett en stopper for det mest motbydelige skuespill i vår hitidige norske historie.

Rettsforholdene i forbindelse med «oppgjøret» har allerede vakt en hoderystende undring og betenkelighet hos utenlandske rettskyndige. La ikke dette utvikle seg derhen at vårt land stats- og folkerettslig blir et internasjonalt skremmebillede.

Øyeblikkets alvor krever handling. Idag må det legges et styrkebelte omkring landet vårt. Og det som her er sagt, er det som først må gjøres.

Helge Grønstad.

om alt annet stoff ble sjaltet ut. Redaksjonen må gjøre sitt utvalg etter beste evne og overbevisning, og hvis resultatet blir noenlunde ens over hele landet, betyr det ikke annet enn at vårt folk står samlet om en felles retningslinje, — og at vår presse nettopp fordi den er et uttrykk for den offentlige opinion, også er en samfunnsmakt».

Lakttakere vet, at dette ikke er den riktige forklaring på norsk presses servilitet idag. Forklaringen ligger nemlig i at norsk presse mangler uavhengige personligheter. Det økonomiske trykk og mange slags annet trykk skaper ikke atmosfære for en uavhengig og nasjonal presse. Dette vet Emil Smith meget godt. Han skriver derfor selv mest om emner som ikke er av de farligste idag! Han tygger fortjenstfullt drøv på sin store viten, og klager over den klassiske dannelses død på våre læreanstalter. Men slik journalistikk så oppløftende som den enn er, rammer ikke de krefter som gjennom presse og kringkasting luller Ola Nordmann i søvn med fortellser og halve opplysninger.

De privilegerte

Jeg reiste forleden med jernbanen, noe jeg søker å unngå mest mulig, grunnet de alt for høye takster. Men inne på samme kupe' hvor jeg satt, befant det seg også to tykke madamer, som satt med hver sin tyvepakning sigaretter og dampet. Da konduktøren kom for å klippe billettene fikk jeg se, at disse to kvinnelige medpassasjerer hadde «frikort». Det var hustruer til to jernbanemenn. Skravla deres løp fritt og tett, og jeg hørte den ene rette spørsmål til den annen: «A ska du hen da?» «A, jeg skal inn til byen for å kjøpe «ei halv ei» til den første mai».

I disse dager drøfter man spørsmålet om å forhøye takstene på jernbanen. Men takstene er jo for høye som de er. Ville det ikke være på sin plass å frata jernbanefunksjonærene det privilegium de har hatt i årreker, nemlig at de som er ansatte ved Statens jernbaner i en eller annen stilling har rett til fri befordring på jernbanen for seg og sin familie, så lenge barna er under 18 år. Videre har de det fortrinnsvis fremfor oss andre dødelige, at de kan frakte ved, grønsaker osv. gratis med jernbanen.

Nå, da skattemyndighetene tar en til siste øre og vel så det, ville det være på sin plass å oppheve alt gratissteri ved jernbanen. Jernbanens «tilsynsmenn» har også frie reiser. — Disse overflødige tilsynsstillinger var opphevet under okkupasjonen. Det er et spørsmål om man ikke burde gjeninnføre denne prisverdige regel. Hvis det absolutt skal holdes «tilsynsmøter» burde vedkommende selv betale sin billett, men få billettprisen refundert. En såkalt tilsynsmann har nemlig rett til nårsomhelst å benytte sitt frikort.

Det er et stort spørsmål om ikke den samme regel også burde gjelde «Landets kårne». De har nå så høy lønn for å slite stolene i stortinget, at deres frikort uten skade kunne oppheves. Det var langt bedre at de fikk billettprisen refundert ved reiser til og fra stortinget. Men at de også kan benytte frikortet til alle årets dager, til valgforedrag osv. er en uting som snarest mulig bør fjernes. Tola-

Det var en mann som talte —

Nå, snart 6 år etter den såkalte frikjøring, må jeg atter minnes Vidkun Quislings siste radiotale til det norske folk. — Det var på ettermiddagen den 6. mai 1945 i Førergårdens foreleggning på Ullevål. Vi var en gruppe NS-menn som var samlet rundt radioen. På dette tidspunkt var jo «seier'n vår», for alle nordmenn, unnatt oss. Quisling visste også dette, og sa det. Men på tross av dette, appellerte han til alles fornuft og sanne fedrelandssinn, — for han sa, at om det nå så lyst og strålende ut, med seirens palmer i hendene, — så ville atter tunge mørke skyer trekke opp over Europa, og Norge. Og da måtte all smålig strid fare; alle som én måtte samles for den felles oppgave: Å berge Norge gjennom nye trengselstider. —

Det var spesielt tre ting vi måtte ha for å greie denne oppgave, nemlig: Kraft, mot og enighet! — Disse fire ord var de siste Quisling som fri mann fikk si til det norske folk. —

Det var nok av dem som nå sa som så: «Hva har han å si nå, landsforræderen?» Men vi NS-folk følte, at her var det ingen slagen mann som talte, — her var ingen krypende bønn om nåde! Hans ønske var nå, som i april dagene fem år tidligere, å spare

«Det får også være måte på velvillighet»

Biskop Berggravs selsomme statistikk

En meget talende og skrivende biskop Berggrav har som tidligere meddelt i Kristelig Studentforbund holdt foredrag om «Arbeiderpartiet og kirken». Her har han ifølge «Arbeiderbladet»s referat uttalt, at etter en beregning som er akseptert av fremtredende arbeiderpartihold, er det i partiet 60 pst. som er positivt innstillet overfor kristendommen, 5 pst. flendtlig eller motvillig og 35 pst. likesæle. Høyres pressekontor skriver om dette:

«Det er en ganske ny og meget oppsiktsvekkende metode til bedømmelse av forholdet mellom kristendommen og de politiske partier biskop Berggrav her lanserer. Vi er idag kommet så langt at kristendom men har opphørt å være et stridspunkt på det politiske plan, og det skulle både samfunnet, kirken og de kristelige organisasjoner være best tjent med. Vi har riktignok et parti som pretenderer å være særlig kristensinnret, men heller ikke på det hold har man gått så langt som til å operere med statistiske oppgaver over kristendommens utbredelse innen de forskjellige partiorganisasjoner. Når kristendom-

blir glemt. Men det forhindret ikke at pressen fortsatte sin hetz mot Spania samtidig som den kjelet for sine venner i øst. Nå ser det ut til at disse pennehelter og deres tilhengere er kommet på andre tanker, men det har kostet meget — kanskje mer enn de vil være ved.

Harry Pollitt har i en tale, som er opptatt på lydbånd og er utsendt over Budapest radio under den ungarske årskongress, uttalt håpet om at Storbritannia snart ville få en regjering som kunne føre sosialismen frem til et folkedemokrati. — Enkelte forvarslar har britene fått gjennom de mange streiker, som blusser opp snart her og snart der og som stadig får ny næring gjennom «velferdstatens» feilslagne eksperimenter. Man skal således ikke forsverge noe, selv om det britiske flegma synes å tåle atskillig påkjønning.

norsk blod og eiendom i størst mulig utstrekning!

For oss som hørte denne tale, ble de kloke, manende ord en «moralisk ballast», som kom oss godt med i stormen som brøt løs vel et døgn senere.

David Strømme.

svant ut de åpne vinduer — fortalte hva han tenkte og følte.

Jeg vil verge mitt land, spilte han. Vi skiltes for å møtes igjen neste dag, men da var han vekk. En tid senere traff jeg ham igjen. Han hadde klart å komme seg ut av byen, — hadde ikke hatt tid til å vente på meg. Tappert hadde han slåss mot tyskerne, sittet i fangenskap — og no var løslatt. Han hadde verget sitt land!

Hva ville han no foreta seg?

Jo, han gikk inn i politiets hjelpekorps.

Hans trang til å hjelpe, lå ham stadig varmt på hjertet. Da det for alvor tok til å floke seg, gikk han over til stapo. — I sannhet på dette feltet var meget vanskelig og utakknemlig samfunnsoppgave. Han var ikke av den feige, redde eller egoistiske typen. — Han tenkte ikke på makten eller æren, — men utelukkende på en samvittighetsfull nestekjærlighet — som måtte utføres i praksis!

Tiden gikk og hans oppgave ble større og vanskeligere. Han var fremdeles i besittelse av gå-på-naturen, — den naturen som kun blir forundt en dyktig soldat — der løper til han stuper, — reiser seg opp og løper videre.

Det var en frisk saft i denne gutten, en ekte sønn av mor Norge.

De siste ord han sa til meg før han ble arrestert var:

«Husk Georg, Kun sannhetskraften i en samfunnsånd blandt gudoppylte frie mennesker kan fri oss fra de gamle bånd og lede sletken fram mot nye tider».

Hvor er han i dag?

Han er fengslet for landssvik!

Georg.

Husk kontingenten

part, han står seg på å legge for dagen en velvillig innstilling.

Men vi hadde nær sagt: det får også være måte på velvillighet. Og vi synes biskopen her har hatt vanskelig for å passe måten.

Vi har kanskje ikke rett til å vente at biskopen skulle ha drysset noen saltkorn ned i de marxistisk besatte nøkkelstillinger i Arbeiderpartiet. Han kan muligens senere finne anledning til det, om han synes det trengs. Men vi synes likevel det er rart at han nettopp i forbindelse med omtalen av de marxistisk oppdratte intellektuelle i nøkkelstillinger finner grunn til å understreke at partiet ønsker å være saklig innstilt overfor kristendommen.

Men når en mann som biskop Berggrav tar så lett på de kristendomsfiendtlige tendenser i norsk politikk som han tydeligvis har gjort i dette foredraget om Arbeiderpartiet og Kirken, da synes vi velviljen er lovlig stor. «Kjemper vi bare redelig for vår tro, da blir vi ikke skremt om det futter av en gresshoppe», sier Berggrav. Nei, det er så. Men det kan være at mange føler seg skremt ved å høre biskop Berggrav si dette i en slik forbindelse.

derfor ikke kan ansees juridisk bindende. «Siden 1933 har selskapet arbeidet uten noen avtale og det må nå gi oss en redegjørelse for sine inntekter siden den tid. Selskapet har ikke rett til å selge olje til den britiske flåte til en pris som ligger under noteringene på verdensmarkedet. Vi må nå gå igjennom selskapets bøker og se til at selskapet tilbakebetaler oss den rabatt som har vært bevilget den britiske flåte», sa Mossadeq. (G.H. & S.T. 2. mai 51).

DET HOLLANDSKE

opprustningsprogram omfatter også et demningsanlegg, hvorved hele landet kan settes under vann i tilfelle av et angrep. Arbeidet med disse demninger er iflg. forsvarsstaben allerede begynt. (Berlingske Tid., 1.5.51.)

BEFOLKNINGSTALLET

i Vesttyskland er for tiden ca. 47,8 millioner, dette viser en tilvekst i 1950 på 683,000. 240,000 kom fra sovjetsonen «ell. øst-Berlin, 54000 fra krigsfangenskap, 69,000 fra forskj. leire, 41,000 fra utlandet. (Die Zeit nr. 17, 51.)

DE FORENTE STATER

forenle 3. 5. at alle medlemmer av FN skulle stanse alle leveringer av våpen, olje eller strategiske varer til det kommunistiske Kina, og at denne blokade skulle gjennomføres hurtigst mulig. (Politiken 4. 5. 51).

HAVANA VIL OGSA NASJONALISERE. President Prio vil iflg. offisiell meddelelse oppfordre kongressen til å nasjonalisere «Havanas Forente Jernbaner», som er engelsk eiendom. «Havanas Forente Jernbaner» og «Pakkhusselskapet Regla» er aksjeselskaper som har vært innregistrert i London siden 1898. De to selskaper eier og driver i fellesskap over 2000 km. jernbaner på Cuba. (Berlingske Tid., 4. mai 51).

Svar til en engelsk-syk innsender i «Morgenposten»

«Morgenposten» hadde den 12. 3. d. å. et innlegg av lærernøden under tegnet A. E.

På 25 linjer dokumenterer forfatteren at han er fullstendig uvitende om hva arbeide en lærer har i folkeskolen.

Videre vet han ikke hva som foregikk i okkupasjonstiden og røper en total mangel på almen opplysning.

I denne sin blindhet raser han mot de lærere som stod i N. S. og sier at selv om lærernøden var ti ganger så stor som nå, ville han betakke seg for å la et fhv. N.S.-medlem under vise sine barn.

Det må antas at denne A. E. ikke har skolepliktige barn. Men hvis han har, skulle det være interessant å høre hvilket politisk parti han krever lærerpersonalet skal tilhøre. I lærerstanden finnes i dag alle politiske avskygninger. Hverken ansettelsesmyndigheten eller foreldrene har etter skoleloven adgang til å avkreve en lærer noen politisk troesbekjennelse.

N. V.

Nordmørspostens Trykkeri